Image not found or type unknown

Prezes NRL i Główny Inspektor Sanitarny ws przypadków odmowy poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu

KOMUNIKAT WSPÓLNY
Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej i Głównego Inspektora Sanitarnego
z dnia 23 stycznia 2020 r.
dotyczący przypadków odmowy
poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu

W związku z docierającymi do Naczelnej Izby Lekarskiej i Głównego Inspektora Sanitarnego informacjami o tym, że lekarze wykonujący obowiązkowe szczepienia ochronne coraz częściej spotykają się z odmową realizacji szczepienia do czasu spełnienia przez lekarza różnych żądań, w tym w szczególności udzielenia rozlicznych i bardzo szczegółowych informacji, które nie mieszczą się w zakresie lekarskiego badania kwalifikacyjnego do szczepienia, a jednocześnie w związku z potrzebą podkreślenia faktu, że według aktualnej wiedzy medycznej nie ma skuteczniejszej metody ochrony przed chorobami zakaźnymi niż szczepienia ochronne, Prezes Naczelnej Rady Lekarskiej oraz Główny Inspektor Sanitarny przedstawiają następujące stanowisko.

1. Szczepienia należą do najważniejszych zdobyczy współczesnej medycyny i są najlepszą znaną metodą profilaktyki chorób zakaźnych - ratują życie i chronią przed powikłaniami związanymi z niebezpiecznymi chorobami zakaźnymi.
2. Szczepionki spełniają obecnie najwyższe standardy bezpieczeństwa i ryzyko związane z ich stosowaniem jest znikome.
3. Stosowanie danej szczepionki jest poprzedzone procedurą dopuszczenia jej do obrotu na terytorium Polski(1).
4. Obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym wynika wprost z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi .
5. Wykaz chorób zakaźnych objętych obowiązkiem szczepień ochronnych i grup osób obowiązanych do poddawania się tym szczepieniom określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych(3).
6. Obowiązki lekarza związane z przeprowadzaniem obowiązkowych szczepień ochronnych określa art. 17 ustawy o zapobieganiu oraz

zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi(2), zgodnie z którym do obowiązków lekarza należy:

- przeprowadzenie badania kwalifikacyjnego w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania obowiązkowego szczepienia ochronnego,
- w przypadku, gdy badanie kwalifikacyjne daje podstawy do długotrwałego odroczenia obowiązkowego szczepienia ochronnego, skierowanie osoby objętej obowiązkiem szczepienia ochronnego do konsultacji specjalistycznej,
- wydanie zaświadczenia ze wskazaniem daty i godziny przeprowadzonego badania,
- prowadzenie dokumentacji medycznej dotyczącej obowiązkowych szczepień ochronnych,
- sporządzenie sprawozdania z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych oraz sprawozdania ze stanu zaszczepienia osób objętych profilaktyczną opieką zdrowotną, które przekazuje państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu,
- powiadomienie osoby obowiązanej do poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym lub osoby sprawującej prawną pieczę nad osobą małoletnią lub bezradną albo opiekuna faktycznego, o obowiązku poddania się tym szczepieniom, a także poinformowanie o szczepieniach zalecanych

7. W świetle przepisów prawa o realizacji obowiązkowego szczepienia ochronnego u dziecka decyduje lekarz, po uprzednim przeprowadzeniu szczegółowego badania jego stanu zdrowia oraz zebraniu potrzebnych informacji w trakcie wywiadu z jego rodzicem w ramach kwalifikacyjnego badania lekarskiego.
8. Lekarz przeprowadzający szczepienie informuje o rodzaju i sposobie wykonania szczepienia oraz o możliwości wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP) i konieczności natychmiastowego zgłoszenia się do lekarza w takim przypadku.
9. Przepisy prawa nie nakładają na lekarza obowiązku udzielania innych, dodatkowych, szczegółowych informacji, a rodzic lub opiekun prawny nie ma prawa, w związku z tym, odmawiać wyrażenia zgody na szczepienie.
10. Brak jest podstawy prawnej do żądania od lekarza w ramach badania kwalifikacyjnego do szczepienia szczegółowego wyjaśnienia wszelkich wątpliwości dotyczących takich zagadnień, jak: skład i działanie szczepionki, sposób jej produkcji, dystrybucji i przechowywania, możliwych działań niepożądanych, czy szkodliwość szczepionki, statystyka odczynów poszczepiennych i kwestia odpowiedzialności materialnej za powikłania poszczepienne. Podobnie brak jest podstawy prawnej do uzależniania zgody na wykonanie szczepienia od wypisania przez lekarza kolejnych zaświadczeń o braku przeciwskazań do szczepienia, czy też od złożenia przez lekarza pisemnego oświadczenia o gwarancji braku możliwości wystąpienia powikłań poszczepiennych u dziecka.

11. W ostatnim czasie obserwuje się co raz częściej przypadki, polegające na próbach przerzucania odpowiedzialności na lekarza za niezaszczepienie dziecka przez osoby zobowiązane, a które realizacji tego obowiązku odmówiły.
12. Należy podkreślić, że niepoddanie dziecka badaniu kwalifikacyjnemu z winy osoby zobowiązanej, nie skutkuje ustaniem obowiązku szczepienia ochronnego; obowiązek zbadania dziecka jest bowiem integralnym elementem procedury szczepienia. Dopiero stwierdzenie przez lekarza przeciwwskazań do szczepienia może uwolnić od wykonania ustawowego obowiązku (wyrok NSA z dnia 7 lutego 2018 r., sygn. akt. II OSK 933/16).
13. Dostrzegając wzrost liczby przypadków kierowania wobec lekarzy nieuzasadnionych oczekiwań przez osoby zobowiązane do szczepienia Naczelna Izba Lekarska i Główny Inspektor Sanitarny uważają, że wielokrotne, uporczywe wysuwanie wobec lekarza listy pytań, wniosków i innych żądań, które nie mieszczą się w zakresie lekarskiego badania kwalifikacyjnego do szczepienia, jak również warunkowanie przeprowadzenia obowiązkowego szczepienia ochronnego spełnieniem tych żądań, należy oceniać jednoznacznie, jako działanie, które zmierza nie tyle do uzyskania wiedzy i zrozumienia dla formy profilaktyki jaką są szczepienia, a jest działaniem, które ma na celu uniemożliwić przeprowadzenie szczepienia. W konsekwencji, w naszej ocenie, istnieją podstawy do uznania, że takie postępowanie nosi charakter jedynie pozornego deklarowania chęci poddania się szczepieniu i może być uznane za uchylanie się od dopełnienia obowiązku poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu.

Prezes Naczelnej Rady Lekarskiej Główny Inspektor Sanitarny
Prof. dr hab. med. Andrzej Matyja Dr hab. n. med. Jarosław Pinkas, Prof. CMKP

1) http://www.urpl.gov.pl/pl/informacja-prezesa-urz%C4%99du-z-dnia-9-pa%C5%BAdziernika-2018-r-w-sprawie-dopuszczenia-do-obrotu-0
2) Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019, poz. 1239, z późn. zm.)
3) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 753 oraz z 2019 r. poz. 2118)